

INFORMATIEGIDS PILOTAGE EXEMPTION CERTIFICATES

INHOUDSOPGAVE

1. Introductie	4
1.1 Bevoegde- en regionale autoriteit	4
2. Aanvraag PEC en procedure toelating tot PEC opleiding	5
2.1 Informatie die verstrekt moet worden	5
2.2 Aanvraag tot toelating PEC opleiding	5
2.3 Toelating tot de PEC-opleiding	6
2.4 Aanmelding voor de PEC-opleiding.	6
2.5 Aanmelding voor instructiereizen (module 3) en examenreizen (module 5)	6
3. PEC in Rotterdam	7
3.1 PEC definitie	7
3.2 Gedefinieerde PEC-trajecten	7
3.3 Frequentie-eis	7
3.4 Eerste stuurman	8
4. Opleiding, examinering en afgifte PEC	9
4.1 Opleiding	9
4.2 Ontheffingsmogelijkheden van modules	10
4.3 Examinering	11
4.4 Instructiereizen (module 3)	11
4.5 Beoordelingsreizen (module 5)	11
4.6 Melding van voltooiing van het opleidingstraject	12
4.7 Procedure afwijzing	12
4.8 Kosten opleidingen PEC-houder	12
4.9 Uitgifte van het PEC-nummer en afgifte van de PEC	12
5. PEC aanvullen	13
5.1 Toevoegen van een nieuw traject aan een PEC	13
5.2 Toevoegen van een schip aan een traject	13
5.3 Simulator training	13
6. PEC intrekken en beperkingen	16
6.1 Intrekking van het PEC	16
6.2 Beperkingen	16
6.3 Ontheffing frequentie eis	16
7. Traject Moerdijk	18
8. PEC kleine zeeschepen	19
8.1 PEC Kleine Zeeschepen	19
8.2 Tijdelijke PEC Kleine Zeeschepen	19
9. PEC LNG bunkerschepen	21
10. Vrijstellingen en ontheffingen werkschepen Rotterdam	22
Bijlage 1: Overzichtstabel PEC-types	24
Bijlage 2: Examenreglement en Eindtermen	25

1. Introductie

Deze informatiegids geeft informatie over de procedures en randvoorwaarden om een vrijstelling van de loodsplicht in de zeehavenregio Rotterdam-Rijnmond te behalen. Deze regio bestaat uit twee zeehavengebieden, namelijk: zeehavengebied Rotterdam-Rijnmond-Zuid-Holland-achterland en zeehavengebied Scheveningen.

In deze gids wordt voor deze vrijstelling de Engelse term "Pilotage Exemption Certificate" (PEC) gebruikt. De inhoud van de opleiding, welke zal worden getoetst, staat in het studiemateriaal dat beschikbaar wordt gesteld door Loodswezen Regio Rotterdam-Rijnmond (RLc-RR).

Al lange tijd bestaat de mogelijkheid tot vrijstelling van de loodsplicht voor kapiteins. Daardoor is in Rotterdam veel ervaring opgedaan met de te hanteren toelatingscriteria, het opleidingstraject, examinering en het vaststellen van limieten van de (weers-) omstandigheden voor een PEC. Per 1 januari 2021 is het nieuwe Loodsplichtbesluit 2021 en Loodsplichtregeling 2021 van kracht. Deze voorziet in één Pilotage Exemption Certificate (PEC)-structuur. Het Pilotage Exemption Certificate wordt afgegeven wanneer voor de reguliere PEC opleiding alle vijf modules succesvol zijn doorlopen.

Na het afronden van de opleiding begint voor de PEC-houder een nieuwe fase waarin wordt samengewerkt met de Divisie Havenmeester en de loodsen. Een PEC-houder heeft voldoende bagage en kennis om zelfstandig, zonder loods, op een veilige manier te kunnen varen op het desbetreffende traject. Daarbij heeft de PEC-houder niet alleen oog voor de eigen veiligheid, maar ook die voor mede vaarweggebruikers. Hij communiceert en handelt op een proactieve manier om risico's op het water zo laag mogelijk te houden.

Deze informatiegids geeft een overzicht van de praktische uitvoering van het behalen en behouden van het Pilotage Exemption Certificate.

1.1 BEVOEGDE- EN REGIONALE AUTORITEIT

In de zeehavenregio Rotterdam-Rijnmond zijn vier bevoegde autoriteiten:

- De Havenmeester van Rotterdam (tevens regionale autoriteit)
- Directeur-Generaal van Rijkswaterstaat
- De Havenmeester van Scheveningen
- De Havenmeester van Moerdijk

De Havenmeester van Rotterdam fungeert in zijn rol van regionale autoriteit als één-loket en coördineert daarmee de communicatie en afhandeling voor PEC aanvragen voor de hele regio, dus Rotterdam, Moerdijk en Scheveningen. Als u vragen heeft, kunt u daarom contact opnemen met de Divisie Havenmeester Rotterdam (DHMR): PEC_Administratie@portofrotterdam.com.

Vragen over het opleidingstraject, examens en daarmee samenhangende zaken kunt u stellen aan het Loodswezen Regio Rotterdam-Rijnmond (RLc-RR): O&O@loodswezen.nl.

2. Aanvraag PEC en procedure toelating tot PEC opleiding

2.1 INFORMATIE DIE VERSTREKT MOET WORDEN

Aanvrager

- 1 Bedrijfsnaam
- 2 Naam
- 3 E-mail adres
- 4 Betalingsgegevens

PEC-houder

- 5 Naam
- 6 Geboortedatum en geboorteplaats
- 7 Nationaliteit
- 8 E-mail adres
- 9 Afgeronde PEC modules en relevante opleidingen
- 10 PEC traject¹

Schip

- 11 Naam + IMO/Lloyd's nummer
- 12 Lengte over alles
- 13 Scheepstype volgens Lloyds Register

PEC Kleine Zeeschepen

- 14 Hoogte (kiel tot hoogste vaste punt)
- 15 Beperkt vaargebied op zee (200 nm)

PEC LNG Bunker schepen

- 16 Trajecten in haven (te bepalen)

Voor schepen, gebouwd of bedoeld voor vervoer van gevaarlijke stoffen in bulk (gedefinieerd in art 1 Loodsplichtbesluit 2021) kan geen PEC worden aangevraagd.

2.2 AANVRAAG TOT TOELATING PEC OPLEIDING

Voor de aanvraag tot toelating van de PEC opleiding, dient de aspirant-PEC houder of vertegenwoordiger een aanvraagformulier in bij de regionale autoriteit: Divisie Havenmeester (DHMR). Het aanvraagformulier is een webformulier dat u kunt invullen en versturen via onderstaande website, onder het kopje (vrijstelling) Loodsplicht:

www.portofrotterdam.com/nl/zeevaart/formulieren-en-checklists

Hierbij gelden de volgende uitgangspunten:

- De bevoegde autoriteit beslist over de aanvraag tot toelating opleiding;
- De Havenmeester van Rotterdam verstuurt het besluit als regionale autoriteit namens de bevoegde autoriteit;
- Het Loodswezen verzorgt het opleidingstraject en examinering.

¹ Niet voor PEC Kleine Zeeschepen

2.3 TOELATING TOT DE PEC-OPLEIDING

De aanvrager ontvangt van de (Rijks)havenmeester van Rotterdam bericht over de toelating of afwijzing tot de opleiding, inclusief de te volgen modules. Loodswezen Regio Rotterdam-Rijnmond (RLc-RR) krijgt een kopie van dit bericht.

Wanneer u wordt toegelaten tot de opleiding, ontvangt u ook inhoudelijke informatie over het opleidingstraject van Loodswezen Regio Rotterdam-Rijnmond (RLc-RR).

Een PEC kan worden aangevraagd op naam van de kapitein of eerste stuurman. De aspirant-PEC-houder dient over de juiste vaarbevoegdheid te beschikken om met het schip te varen waar de PEC voor wordt aangevraagd.

2.4 AANMELDING VOOR DE PEC-OPLEIDING.

De RLc-RR stelt data vast voor introductiedagen en examinering. Kandidaten moeten tenminste 4 weken van tevoren zijn aangemeld voor de introductiedag en ten minste 4 weken van tevoren voor examens van de modules 1, 2 en 4. Aanvullende opleidingen (bijv. een Sleepboot Coördinatie Certificaat) worden in overleg met de aanvrager en RLc-RR vastgesteld.

2.5 AANMELDING VOOR INSTRUCTIEREIZEN (MODULE 3) EN EXAMENREIZEN (MODULE 5)

Een reis in het kader van module 3 (instructiereizen) en module 5 (examenreizen) moet 24 uren van te voren, via O&O@loodswezen.nl worden aangevraagd bij de RLc-RR. Wanneer de reis in het weekeinde of op een nationale feestdag plaatsvindt, moet deze 72 uur van tevoren worden aangemeld.

Als een aspirant PEC-houder minder dan 12 uur vóór een examenreis meldt dat hij ervan afziet, wordt deze door de examinerende loods aangemerkt als onvoldoende.

In bijzondere omstandigheden kan hier op een uitzondering worden gemaakt.

3. PEC in Rotterdam

3.1 PEC DEFINITIE

Per zeehavengebied kunt u één PEC op de naam van de kapitein of eerste stuurman aanvragen. Op de PEC kunnen voor ten hoogste acht combinaties van een traject (zie §3.2) met een schip vrijgesteld worden.

Een aantal voorbeelden:

- 1 traject met 8 schepen (1x8=8) of
- 2 trajecten met 4 schepen (2x4=8) of
- 2 trajecten met 2 schepen (2x2=4) en 4 trajecten met 1 schip (4x1=4). 4+4=8 of
- 8 trajecten met 1 schip (8x1=8)

Dit betekent dat hetzelfde schip op 2 verschillende trajecten, als 2 combinaties wordt geteld. Ook zusterschepen gelden als aparte combinaties.

3.2 GEDEFINIEERDE PEC-TRAJECTEN

In het zeehavengebied Rotterdam-Rijnmond – Zuid-Holland-achterland worden de volgende elf PEC-trajecten onderscheiden:

Gebied	Van	Naar
a.	Aanloopgebied Rotterdam	havens Maasvlakte
b.	Aanloopgebied Rotterdam	Brittanniëhaven
c.	Aanloopgebied Rotterdam	Beneluxhaven
d.	Aanloopgebied Rotterdam	Hoek van Holland
e.	Aanloopgebied Rotterdam	havens Botlek
f.	Aanloopgebied Rotterdam	havens Vlaardingen
g.	Aanloopgebied Rotterdam	havens Schiedam
h.	Aanloopgebied Rotterdam	Waal en Eemhavencomplex
i.	Aanloopgebied Rotterdam	Merwehaven
j.	Aanloopgebied Rotterdam	havens van Drechtsteden
k.	Aanloopgebied Rotterdam	havens Moerdijk

3.3 FREQUENTIE-EIS

De frequentie-eis om de PEC geldig te houden, hangt af van de lengte van het schip. Indien de PEC meerdere trajecten bevat, geldt de frequentie-eis per traject (artikel 4, lid5 Loodspllichtbesluit 2021 en artikel 4, Loodspllichtregeling 2021).

Pilotage Exemption Certificate	Frequentie-eis
B	6 calls
B-Drechtsteden	
B-Moerdijk	
C	12 calls
C-Moerdijk	
C-Drechtsteden	

Pilotage Exemption Certificate	Frequentie-eis
B-Moerdijk Hoog Frequent (HF)	18 calls
D	
D-Roro	
D-Roro Brittanniëhaven	
D-Roro Vulcaanhaven	
C-Moerdijk Hoog Frequent (HF)	36 calls
PEC Kleine Zeeschepen Rotterdam-Rijnmond-achterland	N.V.T.
PEC Kleine Zeeschepen Scheveningen	
PEC LNG Bunkerschepen	Te bepalen

Het overzicht van de PEC types staat in de tabel van bijlage 1.

Een call is een havenbezoek, dus zowel een ingaande als uitgaande reis.

Indien aan de frequentie-eis wordt voldaan blijft het traject op de PEC geldig en is geen informatie van PEC-houder nodig. Indien uit het Havenmeester Informatie Systeem (HAMIS) blijkt dat niet aan frequentie-eis wordt voldaan, krijgt de PEC houder een maand voor einde geldigheid bericht en kan hij aanvullende reisgegevens verstrekken of een ontheffing van de frequentie-eis aanvragen. De voorwaarden voor een ontheffing van de frequentie-eis zijn vermeld in §6.3. Indien de PEC geldt voor meerdere schepen op één traject, geldt de hoogste frequentie-eis voor dat traject.

3.4 EERSTE STUURMAN

Een stuurman met een vaarbevoegdheidsbewijs eerste stuurman kan ook een PEC aanvragen. De aanvrager moet wel over het juiste vaarbevoegdheidsbewijs eerste stuurman beschikken om als eerste stuurman te mogen varen op het schip waar het PEC voor wordt aangevraagd. Dat zal zijn met het vaarbevoegdheidsbewijs 'eerste stuurman alle schepen' maar ook met het vaarbevoegdheidsbewijs 'eerste stuurman schepen van minder dan 3000 GT' als de aanvraag voor het PEC een schip betreft van minder dan 3000 GT.

4. Opleiding, examinering en afgifte PEC

4.1 OPLEIDING

Voor het behalen van het Pilotage Exemption Certificate vormen het lesmateriaal, zelfstudie, praktijk-instructie en de examens gezamenlijk het gehele opleidingsprogramma voor één gedefinieerd traject.

Introductie dag	Tijdens de introductiedag wordt het studiemateriaal besproken en krijgt de kandidaat PEC-houder uitleg over de opleiding en de examens. De introductie dag is niet verplicht maar aanwezigheid wordt wel geadviseerd, want is van toegevoegde waarde voor de kandidaat PEC-houder.
Module 1: Wetgeving	Kennis van de belangrijkste bepalingen op grond van de Scheepvaartverkeerswet geldende wetgeving. Dit betekent kennis van wet & regelgeving op grond van de: Scheepvaartverkeerswet (Svw) – Binnenvaartpolitiereglement (BPR) en Scheepvaartreglement Territoriale Zee (STZ).
Module 2: Taal	Actieve of passieve kennis van de relevante talen die nodig zijn ten behoeve van de noodzakelijke communicatie met andere schepen en nautische dienstverleners; In het zeehavengebied Rotterdam-Rijnmond - Zuid-Holland-achterland wordt passieve kennis van de Nederlandse taal (niveau A2) en actieve kennis van de Engelse taal (lower intermediate) verlangd. Voor het PEC-traject aanloopgebied Rotterdam - havens Moerdijk wordt actieve kennis van de Nederlandse en actieve kennis van de Engelse taal verlangd.
Module 3: Instructiereizen	Reguliere reizen waarbij de aanvrager van een PEC, met het zeeschip en over het traject waarop de aanvraag betrekking heeft, door een registerloods wordt begeleid en geïnstrueerd over de lokale situatie en de in verband daarmee te voeren navigatie. Instructiereizen: 3 ingaande en 3 uitgaande.
Module 4: Regionale kennis	Met goed gevolg afgeronde opleiding m.b.t. praktische en theoretische kennis van de lokale en regionale regelgeving, communicatieprocedures, kennis van de lokale en regionale regelgeving, topografie, scheepvaart-begeleiding, sleepbootprocedures en de daarbij behorende wijze van navigeren.
Module 5: Examenreizen	Met goed gevolg afgelegd aantal examen/beoordelingsreizen met het zeeschip over het traject waarop de aanvraag voor een PEC betrekking heeft. De aanvrager van een PEC wordt hierbij beoordeeld op de uitvoering in de praktijk van de bij de modules 1 tot en met 4 opgedane kennis. Examenreizen: 1 uitgaande en 2 ingaande.

Zie ook 4.5, 4.6 en bijlage 3.

4.2 ONTHEFFINGSMOGELIJKHEDEN VAN MODULES

Dit hoofdstuk geeft een toelichting over de ontheffingsmogelijkheden per module. Het uitgangspunt daarbij is het borgen van de nautische veiligheid. Punten die hier niet zijn genoemd, worden door de bevoegde autoriteit per maatwerk bekeken of een ontheffing wel of niet mogelijk is.

Ondanks dat deze richtlijn zorgvuldig is opgesteld, kunnen bij de uitvoering van de loodsplichtregelgeving specifieke gevallen zich voordoen die maken dat de bevoegde autoriteit vanwege deze bijzondere omstandigheden moet afwijken van deze richtlijn.

In de loodsplichtregelgeving zijn er mogelijkheden voor de bevoegde autoriteit om in individuele gevallen ontheffing te geven van een of meer modules.

Het juridisch kader staat in de Loodspllichtregeling 2021 (artikel 3, tweede, derde en vierde lid).

In het zeehavengebied Rotterdam-Rijnmond - Zuid-Holland-achterland wordt de bovengenoemde wettelijke bevoegdheid om ontheffing te verlenen voor modules 1, 2 en 4, met de volgende stappen/vragen ingevuld:

- Heeft de aanvrager de modules 1, of 4 reeds gehaald voor diens PEC (of een eerdere toevoeging op het PEC of in een andere regio) of beschikt hij over kennis die op een andere wijze is vergaard over deze modules? Indien ja, dan:
- Komt de module (of andere opleiding) die is behaald (inhoudelijk) overeen met de module die wordt vereist? Anders gezegd: is de opleiding voor die specifieke module (gezien het traject) (nagenoeg) hetzelfde als de opleiding/inhoud van de al behaalde module? Indien ja:
- Is er voldoende kennis bij de aanvrager op dit punt?

Als deze drie vragen met ja worden beantwoord, wordt op grond van artikel 3, vierde lid een ontheffing verleend. Dit betekent maatwerk per aanvrager. Op een aantal punten kan nu al duidelijkheid worden gegeven:

Module 1:

Groot Vaarbewijs: een kapitein/eerste stuurman met een Nederlands groot vaarbewijs beschikt over voldoende kennis om in een zeehavengebied ontheffing te krijgen van module 1.

In hetzelfde zeehavengebied toevoegen van schip of traject op een PEC B,C,D of Kleine zeeschepen: een kapitein/eerste stuurman die al een PEC heeft in het havengebied waar hij een schip of traject aan wil toevoegen, krijgt een ontheffing voor module 1.

In een ander zeehavengebied aanvragen van een PEC: een kapitein/eerste stuurman die over een PEC beschikt en een PEC aanvraagt in een ander zeehavengebied, is niet vrijgesteld van module 1 omdat hij over een PEC in een ander zeehavengebied beschikt. De reden daarvan is dat de opleiding en toetsing van de kennis van module 1 is toegespitst op een bepaald zeehavengebied dat zijn eigen regionale kenmerken heeft.

Module 2:

Deze module bevat de talen Engels en Nederlands. Het beleid aangaande ontheffingen is ook vermeld in de bijlage van de ontvangstbevestiging.

Actief Engels: conform de bovengenoemde 3 vragen beschikt een kapitein/eerste stuurman over het algemeen al over voldoende maritiem Engels, dit zit immers in zijn opleiding tot kapitein. Daarom is het uitgangspunt dat iedere kapitein/eerste stuurman over voldoende actief Engels beschikt en ontheffen is van de taaleis 'actief engels', tenzij de bevoegde autoriteit daar twijfels over heeft.

Als de bevoegde autoriteit constateert of twijfel heeft over de vraag of de aanvrager (zie bovenstaande vraag 3) voldoende kennis heeft van het Engels zal de kapitein/eerste stuurman het examen wel moeten afleggen.

Nederlands: indien een kapitein/eerste stuurman Nederlandstalig is, zal hij vrijstelling krijgen van de taalmodule Nederlands.

In hetzelfde zeehavengebied toevoegen van schip of traject op een PEC B,C,D of Kleine zeeschepen: een kapitein/eerste stuurman die al een PEC heeft in het havengebied waar hij een schip of traject aan wil toevoegen, krijgt een ontheffing voor module 2 als het om dezelfde taaleis gaat.

In een ander zeehavengebied aanvragen van een PEC B,C,D of Kleine zeeschepen: een kapitein/ eerste stuurman die over een PEC beschikt en een PEC aanvraagt in een ander zeehavengebied krijgt een ontheffing voor de taaleisen waarover hij beschikt op grond van zijn/haar PEC in het andere zeehavengebied.

Module 4:

Een PEC-houder komt in aanmerking voor vrijstelling van module 4 wanneer er een schip wordt bijgeschreven op het traject waarvoor al een PEC is behaald.

4.3 EXAMINERING

De modules 1, 2 en 4 worden afgerond door middel van het met goed gevolg afronden van de toets (op één dag), zoals beschreven in de eindtermen door de bevoegde autoriteit. Zie hiervoor de eindtermen en het examenreglement bijgevoegd in bijlage 2 en 3. Hierin vindt u ook meer informatie over andere aspecten van de opleiding en de examinering. Heeft u na het lezen van deze documenten aanvullende vragen, dan kunt u contact opnemen met het Loodswezen regio Rijnmond via: O&O@loodswezen.nl.

4.4 INSTRUCTIEREIZEN (MODULE 3)

Van de kandidaat-PEC houder wordt verwacht dat hij de instructiereizen gebruikt, ter verkrijging van kennis en vaardigheden:

- In de praktijk toepassen van de opgedane kennis uit het lesmateriaal. Gebruik makend van alle beschikbare middelen om in samenhang met het overige verkeer en VTS bij te dragen tot een veilige en vlotte verkeersstroom;
- Kennis van het vaargedrag van het overige verkeer, de mogelijkheden van onderlinge afstemming, karakteristiek van het vaarwater en de beperkingen die daaruit volgen met betrekking tot navigatie en het manoeuvreren;
- Gebruik van navigatiemiddelen, communicatie, manoeuvreren;
- Toepassen topografische kennis;
- Praktische toepassing van wettelijke voorschriften en reglementen;

Bij het bestellen van een loods moet aangegeven worden dat het een instructiereis betreft.

4.5 BEOORDELINGSREIZEN (MODULE 5)

Examenreizen worden in het Loodspllichtbesluit 2021 beoordelingsreizen genoemd.

De aspirant-PEC houder wordt tijdens de beoordelingsreizen beoordeeld op voldoende kennis en vaardigheden van:

- In de praktijk toepassen van de opgedane kennis in module 1 t/m 4. Gebruik makend van alle beschikbare middelen om in samenhang met het overige verkeer en VTS bij te dragen aan een veilige en vlotte verkeersstroom.
- Kennis van het vaargedrag van het overige verkeer, de mogelijkheden van onderlinge afstemming, karakteristiek van het vaarwater en de beperkingen die daaruit volgen met betrekking tot navigatie en het manoeuvreren.

- Gebruik van navigatiemiddelen, communicatie, manoeuvreren.
- Toepassen topografische kennis;
- Praktische toepassing van wettelijke voorschriften en reglementen;
- Gevoerd navigatiebeleid;
- Manoeuvres, mistnavigatie.

Bij het bestellen van een loods moet aangegeven worden dat het een beoordelingsreis betreft.

4.6 MELDING VAN VOLTOOIING VAN HET OPLEIDINGSTRAJECT

De kandidaat of zijn vertegenwoordiger wordt binnen 5 werkdagen na de laatste beoordelingsreis geïnformeerd over het resultaat van het opleidingstraject door de RLc-RR. Tegelijkertijd wordt de DHMR op de hoogte gesteld die als bevoegde autoriteit de PEC zal uitgeven en kan van de loodsvrijstelling gebruik worden gemaakt zodra het traject en schip op de PEC zijn bijgeschreven.

4.7 PROCEDURE AFWIJZING

Als een aspirant-PEC houder niet voldoet aan de gestelde exameneisen, dus niet weet te slagen, stelt de RLc-RR de DHMR hiervan in kennis. DHMR bericht vervolgens de kandidaat dat de PEC wordt geweigerd. Hervatting van de opleiding wordt in individuele gevallen beoordeeld.

4.8 KOSTEN OPLEIDINGEN PEC-HOUDER

Er geldt een administratieve bijdrage van € 300,00 per initiële PEC aanvraag aan de bevoegde autoriteit. Voor aanvang van de opleiding en de theoretische examens dient het opleidingsgeld aan de RLc-RR te zijn voldaan. Het opleidingsgeld voor module 3 en het examengeld voor module 5 bestaan uit de op dat moment geldende tarieven voor de desbetreffende loodsreizen. Voor de verschillende bedragen verwijzen we u naar de website van het Loodswezen (www.loodswezen.nl), alwaar u in het document Pilotage Tariffs, hoofdstuk Other tariffs, de huidige tarieven vindt.

4.9 UITGIFTE VAN HET PEC-NUMMER EN AFGIFTE VAN DE PEC

Bij elke initiële aanvraag krijgt een kapitein of eerste stuurman een PEC-nummer. Een PEC wordt geldig nadat door de regionale autoriteit een traject, een schip en een einddatum in de toekomst daarop is bijgeschreven.

5. PEC aanvullen

Er zijn drie situaties waarbij de PEC-houder zijn PEC kan aanvullen, dit kan alleen als betrokken kapitein of eerste stuurman reeds een geldige PEC heeft:

- Toevoegen van een nieuw traject aan de PEC;
- Toevoegen van een schip aan een traject;
- Behalen van een Sleepboot Coördinatie Certificaat (SCC).

5.1 TOEVOEGEN VAN EEN NIEUW TRAJECT AAN EEN PEC

Indien een PEC-houder een nieuw traject aan zijn PEC wil toevoegen in het zeehavengebied Rotterdam-Rijnmond - Zuid-Holland-achterland zijn module 1 en module 2 vrijgesteld en moeten de modules 3, 4 en 5 met goed gevolg worden afgelegd. De schepen op de PEC moeten passen binnen de gestelde kaders van het PEC-type. Opleiding en examinering kan slechts voor één traject tegelijk. Dus eerst moet één traject worden afgerond, waarna voor het tweede traject vrijstelling voor module 1 en 2 kan worden gegeven.

5.2 TOEVOEGEN VAN EEN SCHIP AAN EEN TRAJECT

Zoals in 3.1 genoemd mag op één PEC een combinatie van maximaal 8 schepen/trajecten staan. Er kunnen tevens schepen en trajecten van het PEC worden verwijderd. Het bijschrijven van één of meerdere schepen gebeurt per traject. Een zusterschip, in de zin van IMO resolution MSC/Circ.1158, wordt na aanvraag zonder aanvullende opleidingseisen bijgeschreven op de PEC. Een zusterschip telt mee in de combinatie van maximaal 8 schepen/trajecten. Indien het schip in de aanvraag geen zusterschip is, wordt deze toegevoegd nadat module 5, per PEC-traject, met het betreffende schip met goed gevolg is afgelegd. Het schip moet passen binnen de gestelde kaders van het PEC-type. De frequentie-eis behorende bij het langste schip geldt voor het desbetreffende traject.

5.3 SIMULATOR TRAINING

Voor het aanvragen van de simulator training kunt u contact opnemen met het Loodswezen Regio Rotterdam-Rijnmond (RLc-RR) via: O&O@loodswezen.nl.

Ter verkrijging van het Sleepboot Coördinatie Certificaat (SCC)

Deze aanvullende training is verplicht voor de volgende PEC-typen:

- op schepen met Loa > 160 m met bestemming Britanniëhaven (PEC D-Roro Britanniëhaven)
- op schepen met Loa > 160 m met bestemming Vulcaanhaven (PEC D-Roro Vulcaanhaven)

Voor opheffing van de windbeperking op alle overige bestemmingen

- van toepassing op PEC D en PEC D Roro

De sleepboot simulator training is gericht op:

- Theorie sleepbootgebruik en bekendheid met de mogelijkheden en beperkingen van diverse typen sleepboten en het voorkomen van gevaarlijke situaties;
- vast- en losmaken met sleepboten;
- communicatie met sleepbootkapiteins, VTS-operators en overige verkeersdeelnemers;
- manoeuvreren met sleepbootassistentie;
- meer- en ontmeerprocedures met sleepbootassistentie.

Een SCC wordt afgegeven voor een periode van drie jaar. Om een vervolg SCC te verkrijgen moet een opfrustraining op een simulator worden gevolgd.

6. PEC intrekken en beperkingen

6.1 INTREKKING VAN HET PEC

Het loodsplichtbesluit en -regeling 2021 stellen eisen om een PEC geldig te houden. Dit betekent dat een PEC, al dan niet tijdelijk, door de bevoegde autoriteit kan worden ingetrokken indien:

- de PEC-houder niet aan de op hem van toepassing zijnde frequentie-eis voldoet en niet in aanmerking komt voor een ontheffing daarvan. De verplichting om aan de frequentie-eis te voldoen is traject gebonden. Een PEC verliest zijn geldigheid wanneer er geen traject meer op staat met een einddatum in de toekomst of waarin de verplichte SCC (indien van toepassing) niet meer geldig is.
- de PEC-houder niet meer voldoet aan de eisen van uitgifte;
- de PEC-houder de bevoegdheid heeft verloren om als kapitein of eerste stuurman op te treden aan boord van een zeeschip;
- het zeeschip waarop het PEC betrekking heeft ingrijpend is verbouwd;
- de PEC-houder de voor de scheepvaartweg geldende reglementen en voorschriften niet nakomt en niet optreedt zoals het een goed verkeersdeelnemer betaamt;
- De bevoegde autoriteit, uit hoofde van haar verantwoordelijkheid t.a.v. veiligheid het niet verantwoord vindt dat de PEC houder als zodanig optreedt.

6.2 BEPERKINGEN

Een PEC kan niet gebruikt worden als:

- De weersomstandigheden of omstandigheden met betrekking tot het schip, de opvarenden, de lading, de scheepvaart of de scheepvaartweg dat noodzakelijk maken;
- het schip onvoldoende geschikt is vanuit het oogpunt van voortstuwing en manoeuvreerbaarheid, ter beoordeling van de bevoegde autoriteit;
- de ter beschikking staande manoeuvreerruimte voor het scheepvaartverkeer zodanig beperkt is dat er onveilige situaties kunnen ontstaan.
- de op het PEC vermelde wind en/of zicht-beperkingen van toepassing zijn

6.3 ONTHEFFING FREQUENTIE EIS

Ten aanzien van het intrekken van een PEC vanwege het niet voldoen aan de frequentie-eis gelden de volgende richtlijnen:

- PEC-houder voldoet aan frequentie-eis van traject → traject op PEC blijft geldig.
- PEC-houder voldoet op het einde van de verantwoordingsperiode niet aan frequentie-eis → traject wordt op ongeldig gezet. Verantwoordingsperiode is één jaar in het verleden vanaf einddatum van een traject op de PEC.
 - Voldoet aan minder dan de helft van de frequentie-eis → PEC traject op PEC wordt ingetrokken.
 - Voldoet aan ten minste de helft van de frequentie-eis → PEC houder kan binnen drie maanden na vervaldatum een ontheffing frequentie-eis aanvragen.
- In de aanvraag "ontheffing frequentie-eis" dient de reden van het niet halen van de frequentie-eis te worden aangegeven. In een besluit van het bevoegd gezag op de aanvraag kan besloten worden dat na goed gevolg afleggen van module 5 (2 in, 1 uit) de ontheffing wordt verleend.
- Een ontheffing frequentie-eis kan voor maximaal twee opeenvolgende jaren en maximaal vier keer per tien jaar worden verleend.
- Indien de PEC meerdere trajecten bevat, dan gelden deze richtlijnen voor het specifieke traject waarvan niet voldaan wordt aan de frequentie-eis.

Als een PEC traject is ingetrokken kan een nieuwe PEC aanvraag worden gedaan. Mogelijke vrijstellingen van de opleidings-modules zijn ter beoordeling aan de bevoegde autoriteit. Indien er meerdere schepen op een PEC staan bijgeschreven, welke behoren bij verschillende PEC-types dan geldt de hoogste frequentie-eis. Dit is afhankelijk van lengte van het grootste schip. Als een PEC is vervallen vanwege het niet voldoen aan die hoogste frequentie eis kan een nieuwe PEC aanvraag worden gedaan voor die schepen op de PEC met een lagere frequentie eis. Reizen gemaakt met het grootste schip kunnen meetellen voor de frequentie-eis zolang deze binnen de verantwoordingsperiode vallen. Deze regel geldt alleen wanneer de schepen op hetzelfde PEC-traject worden ingezet.

7. Traject Moerdijk

Hieronder een overzicht van de PEC's voor het traject Moerdijk en een toelichting op de PEC Hoogfrequent Moerdijk.

PEC	LOA	Restricties		Module	Frequentie-eis
		Diepgang	Zicht		
B-Moerdijk	> 75m ≤115m	< 5,5 m	≤ 1.000 m	1/2/3/4/5	6
C-Moerdijk	>115m ≤135m	< 5,5 m	≤ 1.000 m	1/2/3/4/5	12
B-Moerdijk HF	>75m ≤115m	< 7,0 m	≤ 1.000 m	1/2/3/4/5	18
C-Moerdijk HF	>115m ≤135m	< 7,0 m	≤ 1.000 m	1/2/3/4/5	36

PEC Hoogfrequent (HF) Moerdijk

- Voor de PEC HF is een reisfrequentie van driemaal de reisfrequentie van de betreffende reguliere PEC benodigd.
- Voor deze hogere reisfrequentie tellen de calls mee die zijn gemaakt na het moment dat de aanvraag voor het traject Moerdijk is gestart.
- De in- en uitgaande reizen opgeteld, gedeeld door 2, maken het aantal calls. Daarbij mag voor de meegewogen reizen het verschil tussen de in- en uitgaande reizen niet meer dan 10% bedragen.
- Wanneer niet wordt voldaan aan de PEC HF vereiste reisfrequentie, gelden de richtlijnen zoals vermeld in §6.3
- Het aanvragen van een PEC HF kan door bij de DHMR via: PEC_Administratie@portofrotterdam.com, het aantal gemaakte calls op te vragen. Wanneer bevoegde autoriteit en aanvrager het eens zijn dat aan de vereiste reisfrequentie is voldaan wordt de PEC basis in de administratie omgezet in een PEC HF.
- Wanneer aanvrager het oneens is met de geadmistrateerde reizen, dient hij de door hem veronderstelde onjuistheden onderbouwd te weerleggen.
- Met een PEC HF vervalt de opgenomen beperking die geldt voor de Dordtse Kil.

Aanvullende eisen voor geldigheid van de PEC HF:

Bemanning

- De minimale bezetting op de brug bestaat uit de PEC-houder en een wachtofficier
- De PEC-houder en brugteam beheersen de Nederlandse taal
- De PEC-houder heeft een op het vaargebied toegespitste radarsimulatortraining gevolgd
- De PEC-houder bezoekt jaarlijks een op het vaargebied (Botlek – Moerdijk) gerichte zgn. 'PEC-terugkomdag'

Het schip is extra uitgerust met de volgende instrumenten

- een interactieve en actueel bijgewerkte elektronische kaart (Ecdis met actuele waterstandsgegevens)
- een ROT-indicator (bochtaanwijzer)
- de actuele stromingsinformatie die met name bij Moerdijk op de brug kan worden uitgelezen.

8. PEC kleine zeeschepen

Naast de algemene PEC's (B t/m D) zijn er ook twee bijzondere PEC's, het PEC Kleine Zeeschepen en het Tijdelijk PEC Kleine Zeeschepen.

Het PEC Kleine Zeeschepen en het Tijdelijk PEC Kleine Zeeschepen zijn geldig op alle trajecten in het zeehavengebied Rotterdam-Rijnmond-Zuid-Holland-achterland. Deze PEC's hebben geen frequentie-eis.

8.1 PEC KLEINE ZEESCHEPEN

Om in aanmerking te komen voor een PEC Kleine Zeeschepen dient uw zeeschip aan de definitie klein zeeschip (Loodsplichtregeling 2021) te voldoen. Met de volgende criteria:

- zeeschip met een lengte over alles van minder dan 115 meter;
- met een afstand van de kiel tot het hoogste vaste punt van ten hoogste 18 meter;
- gebruikt wordt of gebruikt zal worden in een beperkt vaargebied op zee van ten hoogste 200 mijl uit de kust.

De PEC opleiding bestaat uit de modules 1 en 2. Zie hiervoor tevens paragraaf 4.1. Voor module 2 wordt actieve kennis van Engelse taal en passieve kennis van Nederlandse taal vereist.

Het aanvraagformulier vindt u op onderstaande website, onder het kopje (vrijstelling) Loodsplicht: www.portofrotterdam.com/nl/zeevervaart/formulieren-en-checklists

De volgende beperkingen gelden:

- Niet geldig in petroleum havens;
- Maximum diepgang Oude Maas < 7.0m; Dordtsche Kil < 5,50m;
- Maximaal 8 schepen toe te voegen aan het PEC Kleine Zeeschepen, indien u geen andere PEC's aanvraagt in het betreffende zeehavengebied. Anders geldt de maximale combinatie van 8 schepen/trajecten per kapitein of eerste stuurman (Loodsplichtbesluit, artikel 4, lid 2).

Bijschrijven schip op PEC kleine zeeschepen

Een schip kan worden bijgeschreven op een PEC kleine zeeschepen indien deze voldoet aan de definitie klein zeeschip.

8.2 TIJDELIJKE PEC KLEINE ZEESCHEPEN

Een tijdelijke PEC Kleine Zeeschepen is tot uiterlijk 01-01-2031 geldig. Vanaf 01-01-2031 vervalt het Tijdelijk PEC Kleine Zeeschepen en dient u, voor de vrijstelling van de loodsplicht, te beschikken over een ander PEC type (Kleine Zeeschepen of regulier, afhankelijk of u aan de voorwaarden voldoet). Aanvragen van de Tijdelijke PEC Kleine Zeeschepen is per 01-07-2021 niet meer mogelijk.

De volgende beperkingen zijn van toepassing:

- Niet geldig in petroleum havens;
- Voor het zeehavengebied Rotterdam-Rijnmond Zuid-Holland achterland, maximum diepgang Oude Maas < 7.0m; Dordtsche Kil < 5,50m (Loodsplichtregeling, artikel 36, lid 2);
- Maximaal 8 schepen toe te voegen aan het Tijdelijk PEC Kleine Zeeschepen, indien u geen andere PEC's aanvraagt in het betreffende zeehavengebied. Anders geldt de maximale combinatie van 8 schepen/trajecten per kapitein of eerste stuurman (Loodsplichtbesluit, artikel 4, lid 2).

Bijschrijven schip op tijdelijke PEC kleine zeeschepen

Zusterschepen kunnen worden bijgeschreven op een tijdelijke PEC kleine zeeschepen. PEC administratie bepaalt op basis van Seaweb/Lloyd's register of schepen zusterschepen. In aanvulling daarvan heeft de aanvrager de mogelijkheid om aan te tonen dat schepen zusterschepen zijn.

9. PEC LNG bunkerschepen

Specifieke invulling van de opleiding modules en bepaling van de frequentie eis vindt plaats als de vaartrajecten in de haven bekend zijn.

10. Vrijstellingen en ontheffingen werkschepen Rotterdam

Voor werkschepen geldt dat zij onder de categorale vrijstelling van de loodsplicht kunnen vallen of dat een ontheffing van de loodsplicht aangevraagd kan worden. Voor informatie betreffende de voorwaarden omtrent de vrijstelling of het aanvragen van een ontheffing kan contact worden opgenomen met het Haven Coördinatie Centrum via HCC@portofrotterdam.com.

VRIJSTELLING WERKSCHEPEN

Vrijgesteld van de loodsplicht is een kapitein van een werkschip in de periode dat dat schip in het betreffende zeehavengebied werkzaamheden uitvoert of in het betreffende zeehavengebied vaart om in verband daarmee andere noodzakelijke activiteiten te verrichten, mits dat schip niet langer is dan de bij ministeriële regeling voor het zeehavengebied of een gedeelte daarvan vastgestelde maximale lengte en in voorkomende gevallen breedte of diepgang. Zie punt 4.

Indien een kapitein naar het oordeel van de bevoegde autoriteit onvoldoende bekend is met de plaatselijke omstandigheden en communicatieprocedures, wordt overeenkomstig artikel 15 een loodsplicht opgelegd (artikel 3, derde lid, onder f, Loodsplichtbesluit 2021).

In Rotterdam passen we een praktische en uitvoerbare werkwijze toe:

Werkschepen zijn vrijgesteld van loodsplicht indien de kapitein van het werkschip werkzaam/bekend is in het betreffende zeehavengebied en er ook voor het overige geen redenen of bijzondere omstandigheden zijn die aanleiding geven ad hoc loodsplicht op te leggen.

Als eindverantwoordelijke voor het werkschip draagt de kapitein zorg voor het aanwezig zijn van een bevoegd en competent brugteam.

Een beslissings-kader d.m.v. 4 punten ondersteunt de Duty Officers Verkeer in hun besluitvorming:

1. Voor het doel gebruikt.

Het werkschip voert in het zeehavengebied Rotterdam-Rijnmond - Zuid-Holland-achterland werkzaamheden uit of vaart in dit zeehavengebied om in verband daarmee andere noodzakelijke activiteiten te verrichten.

Het begrip voor het doel "gebruikt" is ruimer dan alleen de baggerwerkzaamheden. Aan het baggeren gerelateerde werkzaamheden, zoals varen tussen de verschillende werkgebieden, varen naar een afloskade, varen naar een scheepswerf om een klep of zuigbuis te repareren kunnen hier ook onder vallen.

2. Er geen situaties en omstandigheden zijn, die het opleggen van ad hoc loodsplicht nodig maken.

Indien er sprake is van een situatie waarin de weersomstandigheden of omstandigheden met betrekking tot het schip, de opvarenden, de lading, de scheepvaart of de scheepvaartweg het noodzakelijk maken dat van de diensten van een loods gebruik wordt gemaakt, kan loodsplicht worden opgelegd (Artikel 15 Loodsplichtbesluit 2021).

3. Geen twijfel aan de bekendheid van de kapitein van het werkschip met de plaatselijke omstandigheden en communicatieprocedures.

Eerste beoordeling: Heeft de kapitein met het werkschip voldoende vaaruren gemaakt in Rotterdam in de afgelopen twee jaar voorafgaand aan het beoordelingsmoment. Als richtlijn wordt 32 vaaruren gehanteerd, gemaakt gedurende twee jaar voorafgaande aan het beoordelingsmoment. Zo niet dan worden acht beoordeelde vaaruren met loods voorgeschreven aan de kapitein. Dit geldt ook bij twijfel en onduidelijkheid over de bekendheid van de kapitein van het werkschip met de plaatselijke omstandigheden en communicatieprocedures.

Nadat het schip is begonnen met werkzaamheden kunnen het niet naleven van communicatieprocedures, near misses en incidenten leiden tot het opleggen van ad-hoc loodsplicht. Afhankelijk

van de bevindingen van de loods aan boord en van VTS kan de loodsplicht verlengd worden. Aandachtspunten met betrekking tot bekendheid met de plaatselijke omstandigheden en communicatieprocedures:

- Goed uitluisteren en communiceren op het VHF-kanaal van de sector, waarin het schip vaart;
- Intenties goed kunnen aangeven (bijvoorbeeld in zandwingebied melden plaats van aanzet zuigen en voorgenomen vaarpatroon; Melden van de voorgenomen route naar het suppletiegebied);
- Rekening houden met ander scheepvaartverkeer;
- Plaatselijk bekend, belangrijkste topografie.

Ook een bezoek aan een verkeerscentrale is een optie die zowel bij de eerste beoordeling als in een later stadium bepaald kan worden. Afhankelijk van de casus.

4. Het werkschip moet voldoende geschikt zijn voor het desbetreffende gebied uit een oogpunt van voorstuwning en manoeuvreerbaarheid en passen bij de dimensies en karakteristieken van de vaarweg.

In Rotterdam-Rijnmond geldt als maximale lengte:

- 300 meter in de Maasmond, Calandkanaal, Beerkanaal en Yangtzekanaal, met inbegrip van de aan deze scheepvaartwegen gelegen havens;
- 200 meter van KM1033 Nieuwe Waterweg tot bovenstrooms KM 991,7 van de Nieuwe Maas en KM 998 van de Oude Maas, met inbegrip van de aan deze scheepvaartwegen gelegen havens. (artikel 34 onder a en b Loodsplichtregeling 2021)

ONTHEFFING WERKSCHEPEN

De bevoegde autoriteit kan voor zover dit met het oog op de veiligheid van de scheepvaart op de betreffende scheepvaartwegen verantwoord is, op verzoek ontheffing verlenen op aangewezen scheepvaartwegen, in de periode dat het schip werkzaamheden uitvoert of in verband daarmee andere noodzakelijke activiteiten verricht.

- Indien het werkschip langer is dan de bovengenoemde maximale lengte (Artikel 13 lid 1a Loodsplichtbesluit).
- Indien het werkschip niet voldoet aan de voorwaarden voor een vrijstelling van loodsplicht, maar wel voldoet aan artikel 13 lid 1b of lid 1c van het Loodsplichtbesluit. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om werkzaamheden ten behoeve van grote projecten (zoals bijvoorbeeld aanleg MV2) of werkzaamheden net buiten het loodsplichtig vaarwater.

Een ontheffing wordt schriftelijk verleend en er kunnen voorschriften en beperkingen aan worden verbonden.

Omdat de omstandigheden voor het verlenen van een ontheffing zeer divers zijn is maatwerk geboden. Daardoor kan er niet een eenduidig beleidskader worden opgezet. Wel zal de kennis en ervaring van de kapitein of eerste stuurman bij eerdere projecten hierin ook een belangrijke rol spelen.

Voorbeeld is de voorwaarde dat voorafgaand aan de werkzaamheden een bezoek wordt afgelegd aan een verkeerscentrale (VTS-post) waar een briefing wordt gehouden over de werkzaamheden en de lokale uitgangspunten. Of de eis dat een bepaald aantal uren een instructieis met een loods gemaakt moet worden

Om te borgen dat dit proces helder en transparant verloopt, staat het onderwerp ontheffingen standaard op de agenda van het periodiek overleg ter bespreking met stakeholders (bevoegde autoriteiten, loodsen, reders, waterbouwers).

Bijlage 1: Overzichtstabel PEC-types

Rotterdam-Rijnmond-Zuid Holland-achterland								
PEC-type		LOA	Restricties				Module	Fq.eis
			SCC	Wind	Dg	Zicht		
1	B	>75m ≤115m	-	-	-	-	1/2/3/4/5	6
2	B-Drechtsteden	>75m ≤115m	-	-	<7,0m	≥1000m	1/2/3/4/5	6
3	B-Moerdijk	> 75m ≤115m	-	-	<5,5m	≥1000m	1/2/3/4/5	6
4	B-Moerdijk HF	>75m ≤115m	-	-	<7,0m	≥1000m	1/2/3/4/5	18
5	C	>115m ≤160m	-	-	-	-	1/2/3/4/5	12
6	C-Drechtsteden	>115m <135m	-	-	<7,0m	≥1000m	1/2/3/4/5	12
7	C-Moerdijk	>115m <135m	-	-	<5,5m	≥1000m	1/2/3/4/5	12
8	C-Moerdijk HF	>115m <135m	-	-	<7,0m	≥1000m	1/2/3/4/5	36
9	D	>160m ≤200m	-	<17,2m/s	-	-	1/2/3/4/5	18
10	D-Roro	>160m	-	<17,2m/s	-	-	1/2/3/4/5	18
11	D-Roro Beneluxhaven	>160m	-	<17,2m/s	-	-	1/2/3/4/5	18
12	D-Roro Brittanniëhaven	>160m	✓	<12m/s E <15m/s W	-	-	1/2/3/4/5	18
13	D-Roro Hoek van Holland	>160m	-	<17,2m/s	-	-	1/2/3/4/5	18
14	D-Roro Vulcaanhaven	>160m	✓	-	-	-	1/2/3/4/5	18
15	Kleine Zeeschepen	<115m	-	-	-	-	1/2	-
16	Tijdelijke Kleine Zeeschepen	<115m	-	-	-	-	-	-
17	LNG Bunkerschip	-	-	-	-	-	1/2/3/4/5	*

*Wordt bepaald als vaartrajecten in haven bekend zijn

SCC= Sleepboot Coördinatie Certificaat; ✓=Verplicht; Fq.eis=Frequentie eis; Dg=Diepgang; Restricties geven aan wanneer PEC geldig is.

PEC-D & PEC D-Roro Wind restrictie: windmeter Noorderpier. Voor verhaalreizen in de oostelijke havengebieden vanaf 7e Pet windmeter Geulhaven. Windrestrictie vervalt met geldig SCC.

PEC D-Roro Brittanniëhaven Oost (kwadrant NO tot ZO) 12 m/s; overige richtingen 15 m/s; windmeter Geulhaven

PEC B&C -Moerdijk HF Aanvullende eisen RWS WNZ

PEC Kleine Zeeschepen Geen petroleum havens; Oude Maas diepgang < 7.0m; Dordtsche Kil diepgang <5,50m

Tijdelijke PEC Kleine Zeeschepen Geldig tot 01-01 2031, Geen petroleum havens; Oude Maas diepgang < 7.0m; Dordtsche Kil diepgang < 5,50m

Bijlage 2: Examenreglement en Eindtermen

Examenreglement

Het examenreglement is vastgesteld door het bestuur van de RLC Rotterdam-Rijnmond en is van toepassing voor de PEC-opleidingen in het zeehavengebied Rotterdam-Rijnmond-achterland.

Het examenreglement wordt door RLC-RR meegestuurd met het lesmateriaal, na toelating van de aspirant-PEC houder tot de opleiding.

Het examenreglement is ook te vinden op [Formulieren en checklists zeevaart | Port of Rotterdam – \(Vrijstelling\) Loodsplicht.](#)

Eindtermen

De bevoegde autoriteiten stellen de eindtermen vast voor de kennis die voor de verschillende opleidings-modules wordt verlangd.

Zie hiervoor het Besluit tot vaststelling eindtermen Pilotage Exemption Certificates van de bevoegde autoriteit De Havenmeester van Rotterdam:

[Staatscourant 2021, 34848 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#)

Deze informatiegids heeft een voorlichtend karakter. Aan deze uitgave kunnen geen rechten worden ontleend.